

Pressemeddelelse - September 2026

Frie Bønder – Levende Land kræver et fundamentalt opgør med EU's landbrugspolitik (CAP)

Som medlem af La Via Campesina, den globale bevægelse for madsuverænitet, og som foreningen for de små- og mellemstore naturnære jordbrug tager Frie Bønder – Levende Land skarp afstand fra den retning EU's nye udspil til den fælles landbrugspolitik (CAP) synes at pege i.

Kommissionen lægger op til en farlig renationalisering af landbrugspolitikken uden at have modet til reelt at ændre det landbrugssystem, der har udtømt vores jorde, forurenede vores vand, marginaliseret små producenter og ført os længere væk fra en bæredygtig fødevareproduktion.

“Vi kan ikke løse klimakrisen, biodiversitetskrisen og fødevareusikkerheden med flere teknofiks, flere patenter og et fortsat ensidigt fokus på konkurrenceevne. CAP'en skal tilbage til sit oprindelige formål: at sikre mad til Europas befolkning - ikke på bekostning af, men i samspil med naturen,” siger Ole Davidsen, Forperson for Frie Bønder – Levende Land.

Renationaliseringen af CAP'en: En potentiel katastrofe for en grøn omstilling af landbruget

EU-Kommissionens forslag om at renationalisere CAP'en er dybt problematisk. Ved at overlade udformningen af CAP'en til medlemsstaterne udhules de fælles grønne ambitioner og flytter ansvar væk fra EU. Kun at garantere hektarstøtten og samtidig afskaffe de øremærkede budgetter til miljø- og klimainitiativer i landbruget er en farlig og uansvarlig vej. Disse tiltag vil kunne forvride landbruget i EU og i stedet for at skabe en *fælles* landbrugspolitik får vi nu en *skævvredet* landbrugspolitik, hvor medlemsstaterne med et ensidigt fokus på konkurrence kan forfordere deres nationale landbrug for konkurrencemæssige fordele på bekostning af miljø, klima, og europæisk samhørighed.

Desuden åbner dette også op for, at den danske stat endnu engang kan omgå den omfordelingsnøgle, der skal dirigere støtten fra de store landbrug mod de små, som man eksempelvis gjorde ved den sidste CAP ved hjælp af tvivlsom data og dårlige undskyldninger. Der lægges op til at støtten skal gå til dem, som har mest brug for den - men det har vi efterhånden en tradition for at ignorere i dansk landbrugspolitik.

Støtten skal fordeles retfærdigt

Vi hilser EU-Kommissionens mulige opgør med hektarstøtten velkommen. Her lægges der op til et loft på denne, og at den samtidig skal være degressiv - det vil sige støtten pr. hektar falder i takt med den stigende mængde hektar. Det er den rette vej at gå, men der er en del usikkerhed omkring hvor stor en effekt det reelt vil skabe, og derfor mener vi, at loftet skal være lavere end det foreslåede, og det ikke står alene, men kombineres med mekanismer, der kan regulere adgangen til og køb af land.

Kun 12% af EU's jordbrugere er under 40 år, og i Danmark skal op mod en tredjedel af heltidsbedrifterne generationsskiftes inden 2030. Adgangen til jord er en kæmpe udfordring – forværret af spekulation i landbrugsjord grundet den blinde hektarstøtte. Derfor er vi glade for, at problematikken omkring hektarstøtte og generationsskifte endelig bliver anerkendt, men problemet er større end hektarstøtten - det drejer sig også om ordentlig løn og levevilkår for madproducenter. Her er det dog vigtigt igen at holde sig for øje, at ingen midler er garanteret til generationsskifte-strategien, det udliciteres igen til medlemsstaterne, og her vil et spørgsmål igen hobe sig op: Hvem får lov at repræsentere landbruget og ungdommen? Vi er en hel del aktører, som er utilfredse med hvordan tidligere landbrugsforhandlinger - eksempelvis med Den Grønne Trepert - er forløbet, og hvem der har fået lov at deltage i forhandlingerne, så medmindre at disse diskussioner åbnes op, så når vi aldrig til roden af problemet.

“I dag tjener landbrugere i EU i gennemsnit kun 60% af lønnen i andre erhverv, og jordbrugere under 40 har den laveste gennemsnitsindkomst i Europa. Hvordan forestiller man sig, at det tiltrækker den næste generation til landbruget, hvis man ikke kan leve af det?”

Anders Led Behrend, Næstforperson i Frie Bønder - Levende Land

Mennesket og jorden i centrum

For at overkomme de forskellige kriser, som samfundet og landbruget som erhverv befinder sig i, har vi ikke behov for at skubbe til en øget industrialisering og teknologisering af landbruget. Vi har behov for en landbrugspolitik som sætter menneskene, jorden og klimaet i centrum. En landbrugspolitik som går tilbage til dens oprindelige formål: at brødføde Europas befolkning. Det kan vi gøre gennem det naturnære og agroøkologiske landbrug, som både laver mad til

mennesker med respekt for naturen, OG skaber liv på landet. Derfor kalder Frie Bønder - Levende Land på en Europæisk landbrugspolitik som:

- Prioriterer generationsskifte og adgang til jord. Eksempelvis gennem en reguleringsmodel inspireret af Frankrigs **SAFER**, der regulerer ejerskab og salg af jord. Denne model kan sikre forkøbsret for unge og agroøkologiske producenter.
- Stopper al støtte til produktion, der udarmer jorden og undergraver madsuveræniteten. CAP'en skal i stedet understøtte en produktion af mad til mennesker med omsorg for naturen.
- Skaber en retfærdig støttefordeling, med prioritet til små lokale og naturnære jordbrug og jordbrugsfællesskaber.
- Forbyder køb af afgrøder under produktionsomkostningerne. Priserne på maden skal afspejle, hvad det koster at producere den - inklusiv en retfærdig løn.
- Anerkender og støtter lokal, lavteknologisk viden og regenerativ praksis.
- Baserer sig på UNDROP'en (FNs rettigheder for bønderne) og madsuveræniteten

Et valg skal træffes

Europa står ved en skillevej: Skal vi fortsætte den industrialiserede og globaliserede kurs – eller støtte de jordbrugere, der allerede viser vejen med regenerativ, naturnært og agroøkologisk dyrkning?

Frie Bønder – Levende Land kræver, at EU vælger det sidste.

Kontakt:

Ole Davidsen, Forperson - olekdavidsen@gmail.com - 26849090

Anders Led Behrend, Næstforperson - 123kaos@protonmail.com - 28552786

Frie Bønder – Levende Land

// La Via Campesina Danmark